

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาในทุกด้าน แต่การพัฒนาประเทศจะสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน คุณภาพและกำลังของคนในชาติเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สิ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพและกำลังคนในชาติได้ ก็คือ การศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ที่จะผลิตกำลังคนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา ผลผลิตทางการศึกษาจะส่งผลสะท้อนไปถึงเสถียรภาพของประเทศต่าง ๆ - ถ้าการศึกษายผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสิทธิภาพในการทำงาน ย่อมก่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาประเทศ เสถียรภาพของประเทศ ย่อมมั่นคง แต่ถ้าคุณภาพและกำลังคน ขาดความรู้ ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความสามารถในการผลิตอันเป็นกำลังทางเศรษฐกิจของชาติ ก็ยากที่ชาตินั้นจะเจริญก้าวหน้ามั่นคง การให้การศึกษเพื่อพัฒนากำลังคนมีอยู่หลายระบบ สำหรับการศึกษาระบบนั้นเมื่ออยู่หลายระดับ แต่ละระดับก็มุ่งสนองการพัฒนากำลังคนในการพัฒนาประเทศต่าง ๆ กันตามปรัชญาและความมุ่งหมาย การมัธยมศึกษาก็เป็นระดับหนึ่ง จัดเป็นการศึกษาระดับกลางที่จะช่วยสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทย

ในระยะนี้มีมัธยมศึกษากำลังได้รับความเอาใจใส่จากนักการศึกษาในประเทศต่าง ๆ แทบทั่วโลก เหตุที่เป็นดังนั้นก็เพราะการศึกษาในระดับกลาง เป็นบ่อเกิดของปัญหาหลายอย่าง และในขณะที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับนี้ก็ช่วยแก้ปัญหารัฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างมากมาย ถึงแม้การศึกษาจะก่อให้เกิดปัญหาแก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกก็จริง แต่ประเทศที่กำลังพัฒนาย่อมมีปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการมัธยมศึกษามากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ปัญหาการมัธยมศึกษา

ในประเทศที่กำลังพัฒนาได้ขณะคล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น ปัญหาเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษา
เน้นหนักในเรื่องการเตรียมเด็กให้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยมากเกินไป ปัญหาเด็กและผู้ปกครอง
สนใจจะเรียนด้านวิชาการเพื่อการศึกษาคือในชั้นอุดมศึกษา ไม่อยากเรียนวิชาชีพ ทั้ง ๆ ที่
ประเทศขาดกำลังคนฝ่ายเทคนิคในระดับกลางเป็นอันมาก ปัญหาการขาดแคลนครูทั้งจำนวน
และคุณภาพ และปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ เป็นต้น¹

ประเทศไทยจึงได้ว่ากำลังมีปัญหา เกี่ยวกับการมัธยมและขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยความ
ก้าวหน้าทางการมัธยมเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช
2520 หมวด 3 เรื่องระบบการศึกษา ข้อ 32 ได้กล่าวถึงมัธยมศึกษาไว้ว่า

"การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้
ผู้เรียนมีความรู้ ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความ
สนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็น
ประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

การศึกษาระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยม
ศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปี ในตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนได้
เลือกเรียนกลุ่มวิชาการและวิชาชีพ ตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้าง
ขวาง ในตอนปลายมุ่งให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็น
อาชีพต่อไป"²

สมศรี ช่างนก กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไว้ว่า

¹ เบื้อง กุญแจ และคนอื่น ๆ, เอกสารประกอบการเรียนวิชาการมัธยมศึกษา
(พระนคร : โรงพิมพ์ศิริสยาม, 2513), หน้า 3.

² วสันต์ สิริพิตรักษ์, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพ-
มหานคร : สำนักพิมพ์ธีรานุสรณ์, 2520), หน้า 5.

"การศึกษาระดับมัธยมเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญมาก เพราะบุคคลจะมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและสามารถช่วยประเทศชาติในการพัฒนาบ้านเมืองได้คืบคั้น ต้องผ่านการศึกษาระดับมัธยมเสียก่อน บุคคลที่ได้รับการศึกษาในระดับนี้เป็นอย่างใดจะมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพเป็นแรงงานระดับกลางไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือศึกษาต่อเพื่อเป็นแรงงานระดับสูงต่อไป ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว"¹

สมชัย วุฒิปรีชา ได้เน้นความสำคัญของการมัธยมศึกษาเพิ่มเติมไว้ว่า

"การมัธยมศึกษาเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจและทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 ในวงการศึกษาได้ยืนยันคำว่าโครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสม ต่อมาก็มุ่งเน้นไปที่เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 การมัศึกษาก็ยังมีบทบาทสำคัญมากขึ้น มีนโยบายจะเปิดโรงเรียนมัธยมให้ครบทุกอำเภอ เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคได้เรียนต่อถึงขั้นมัธยม"²

จากเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520-2524) ที่เกี่ยวกับมัธยมศึกษาซึ่งได้กล่าวไว้ว่า จะขยายการศึกษาระดับมัธยมสายสามัญให้นักเรียนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณร้อยละ 14 ต่อปี (นับอัตราตั้งแต่ปี 2521-2524. หลังจากเปลี่ยนเป็นระบบ 6 : 3 : 3 ในปี 2521) โดยให้ปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ รับนักเรียนได้

¹ สมศรี ช่างนก, "บทบาทของหัวหน้าสายสังคมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาสายสามัญในกรุงเทพฯ-ธนบุรี," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 1-2.

² สมชัย วุฒิปรีชา, "คิดเรื่องมัธยมศึกษา," ศูนย์ศึกษา 2 (ตุลาคม - ธันวาคม) : 29.

ทั้งสิ้น 13.0 ล้านคน ในกรณีนี้เป้าหมายเพิ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศเป็น 100 โรงเรียน¹

ความเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทำให้ความต้องการทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับหนึ่งที่กรมสามัญศึกษาต้องขยายโรงเรียนที่อยู่เกินวากสภากิจตั้งแต่ปี 2515 ถึงปี 2519 ขยายโรงเรียนจาก 562 โรงเรียน เป็น 943 โรงเรียน² การขยายปริมาณโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างรวดเร็ว เป็นการเปิดโอกาสทางด้านความเสมอภาคทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายการศึกษาของรัฐ ซึ่งกล่าวไว้ในข้อ 17 ว่า "รัฐพึงจัดและส่งเสริมการมัธยมเพื่อประกันความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาระดับนี้ของพหุเมือง โดยจัดให้สอดคล้องและสนองความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน"³

ถ้าพิจารณาจากความสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว กล่าวได้ว่า มีความสำคัญอยู่สองประการคือ ส่งเสริมผู้ที่จะเรียนต่อในระดับสูงและมุ่งหมายให้มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกฝนที่จะออกไปประกอบอาชีพเป็นกำลังคนระดับกลางของประเทศ จากความสำคัญและการขยายปริมาณอย่างรวดเร็วของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพควบคู่กันไป การจัดการมัธยมศึกษาจะเจริญก้าวหน้าและสามารถทำนุบำรุงในการให้การศึกษามีประสิทธิภาพในสังคม นอกจากนั้นอยู่ด้วยครูผู้สอนที่มีคุณภาพแล้ว ผู้บริหารหรือครูใหญ่

¹ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กองแผนงาน, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 4 (2520-2524) เฉพาะที่เกี่ยวกับการศึกษาและสังคม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2519), หน้า 32.

² กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กองแผนงาน, "แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 ของกรมสามัญศึกษา," (กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน, 2519), หน้า 2, (อักษรณ์)

³ วสันต์ สิริบุญรักษ์, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธีรานุสรณ์, 2520), หน้า 3.

อาจารย์ใหญ่ยังเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง เมื่อพิจารณาหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเห็นว่า มีหน้าที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการคือ หน้าที่ด้านวิชาการ ด้านปกครอง และด้านธุรการ ในบรรดาหน้าที่ทั้งสามด้านจึงว่าหน้าที่ด้านวิชาการ เป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะดำเนินการให้การ บริหารงานบรรลุตามเป้าประสงค์ของการศึกษาในระดับนี้ต่อไป

เกรียง เชื้อมสกุล ได้กล่าวถึงความสำคัญในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนไว้ว่า กฎกระทรวงระดับการศึกษาพึงสำนึกไว้ว่างานด้านวิชาการของโรงเรียนเป็นเรื่อง สำคัญยิ่งกว่างานด้านอื่น เพราะเป็นผลประโยชน์โดยตรงที่เด็กจะได้รับ การที่ผู้กระทรวง ศึกษาธิการดี การฝึกหัด มีโรงเรียนที่ดี ก็เพื่อจัดให้เด็กได้รับประโยชน์จากงานวิชาการของ โรงเรียนนั่นเอง กฎใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องมาตรฐานคุณภาพของงานวิชาการ¹

สุกิจ เหล่าสุเมธ ได้เน้นถึงความสำคัญของงานวิชาการอีกว่า งานวิชาการเป็น งานหลัก งานบริหารเป็นงานบริการ เพื่อให้งานหลักดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตาม เป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานทางการศึกษามีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่าง สำคัญในเรื่องวิชาการและความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการในต่าง ๆ ของเยาวชน จึงนับได้ ว่าเป็นหัวใจของหน่วยงานทางการศึกษา ความจำเป็นของงานวิชาการ จึงเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ งานวิชาการจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก²

แวน มิลเลอร์ (Van Miller) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของงานด้านวิชาการ อีกว่า งานบริหารวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน และที่สำคัญมากที่สุดได้แก่การ จัดโปรแกรม การสอน และการปฏิบัติตามโปรแกรมการสอน รวมทั้งการวัดผล เพื่อจะได้ติดตามการเรียนการ

¹ เกรียง เชื้อมสกุล, "ช่วยครูให้เป็นนักบริหารที่ดี," วิทยาสาร

5 (กรกฎาคม, 2512) : 16.

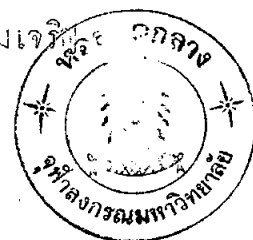
² สุกิจ เหล่าสุเมธ, หลักการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ (ธนบุรี : โรงพิมพ์สิ่งศักดิ์, 2505), หน้า 7.

สอนทั้งของครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการบริหารในการสอน เพื่อให้การเรียน การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นหน้าที่ของโรงเรียนจะละเอียดเสียมิได้¹

โรงเรียนเป็นองค์การและเป็นระบบหนึ่งของสังคมที่จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการ ของสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายฝ่ายที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบและดำเนินงาน เพื่อให้ งานบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร เหล่านั้น

กัญญา สาร ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นระบบสังคมระบบหนึ่ง อากาการเรียน หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ในการเรียนการสอน จะคืออย่างไรก็ตาม จะไร้ความหมาย ถ้าคน อันประกอบด้วยผู้บริหารและครูใช้ถึงเท่านั้นไม่มีความสามารถพอ ไม่มีความตั้งใจ หรือพอใจ จะใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด²

การบริหารงานวิชาการจะให้งานบรรลุเป้าหมาย ก็ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากครู จากผู้ร่วมงาน ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยงานมากเท่า ๆ กับผู้บริหาร จะแตกต่างกันก็เฉพาะบทบาท และหน้าที่รับผิดชอบ จากความสำคัญของการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้บริหารโรงเรียน จึงเป็นสิ่งสมควรที่จะได้ศึกษาวิจัย ผู้วิจัย เชื่อว่าการ ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาจะเป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นถึงอำนาจ ในการรับผิดชอบของผู้บริหาร ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความเจริญก้าวหน้าทาง ด้านวิชาการ การหาวิธีทางที่จะสร้างสรรค์ ปรับปรุง และพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจน จนบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อความเจริญ ก้าวหน้าในการจัดการมัธยมศึกษาของชาติต่อไป

¹Van Miller, The Public Administration of American School (New York : The Mcmillan Company, 1965), p.175.

²กัญญา สาร, หลักบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 155.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญศึกษาในภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาดังภาวะกิจและการปฏิบัติงานในตำแหน่งวิชาการที่เป็นจริงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญศึกษาในภาคเหนือ
3. เพื่อศึกษามิถุหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญศึกษาในภาคเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญที่มีตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคเหนือ
2. ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญที่ดำเนินการอยู่เฉพาะปีการศึกษา 2520 ในภาคเหนือ
3. บุคลากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายหรือหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนครูผู้ปฏิบัติงานคือเอาครูผู้สอนในสายวิชาต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

การบริหาร หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือดำเนินการอย่างประสานสัมพันธ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่บุคคลดังกล่าวตั้งไว้ด้วยกัน

งานวิชาการ หมายถึง หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ฝังใ้แก่ ขบวนการบริหารงานวิชาการ หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร วิธีสอนและตารางสอน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและห้องสมุด กิจกรรมนักเรียน การนิเทศงานวิชาการ การกำหนดให้ครู-อาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ การใช้ทรัพยากรและแหล่งความรู้ในท้องถิ่น การแนะนำการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญที่สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 และที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 5

ผู้บริหารงานวิชาการ หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชา หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการแทนในตำแหน่งที่กล่าวมาแล้วในโรงเรียน

ครูปฏิบัติงาน หมายถึง ครู-อาจารย์ ที่ทำการสอนประจำในโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งไม่ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

ภาคเหนือ หมายถึง จังหวัดซึ่งประกอบด้วยจังหวัด เชียงราย พะเยา ลำปาง เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก กำแพงเพชร นครสวรรค์ และเพชรบูรณ์

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญศึกษาที่จะใช้เป็นแนวปฏิบัติ และหาทางปรับปรุงแก้ไขงานวิชาการของคนที่ได้ผลดียิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของงานวิชาการ ทั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายปฏิบัติการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญศึกษาในภาคเหนือ
3. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักการศึกษาและผู้สนใจเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญศึกษาในภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยสังเขปดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ก. ประชากรประกอบด้วย ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือ ซึ่งมีขอบเขตภายในท้องที่ 16 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และนครสวรรค์

ข. การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ดำเนินเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ใช้ประชากรในจังหวัดที่สุ่มตัวอย่าง โดยเลือกจังหวัดที่นำมาวิจัยครั้งนี้ประมาณร้อยละ 40 ของจังหวัดที่มีอยู่ในภาคเหนือ

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ปีที่ 1 ถึง 5 ทำการสุ่มร้อยละ 50 ของโรงเรียนทั้งจังหวัด

3. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ปีที่ 1 ถึง 3 ทำการสุ่มร้อยละ 20 ของโรงเรียนทั้งจังหวัด

4. ประชากรที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าสาขาวิชาหรือหัวหน้าหมวดวิชา เจามาเป็น จำนวนทั้งหมด

5. ตัวอย่างประชากรฝ่ายปฏิบัติการคือ ครู-อาจารย์ สุ่มตัวอย่างจากหมวด วิชาต่าง ๆ หมวดละ 2 คน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน ตามขนาดของ โรงเรียนคือ โรงเรียนขนาดกลางหรือเล็ก โรงเรียนละ 12 คน โรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียน ละ 16 คน และเป็นกลุ่ม ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

การสุ่มตัวอย่างในข้อ ข. ทั้งหมดใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random Sampling) โดยใช้รายชื่อของจังหวัด โรงเรียน และครู-อาจารย์ ฝ่ายปฏิบัติการของ โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัย แนวจากแบบสอบถามต่าง ๆ ที่มีลักษณะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
2. ลักษณะแบบสอบถามมี 3 ลักษณะคือ แบบเติมข้อความ แบบเลือกตอบ (check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
3. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ชุดคือ
 - 3.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารฝ่ายวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 3.2 แบบสอบถามสำหรับครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติการวิชาการ
4. แบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ
 - ก. ข้อมูลส่วนตัว
 - ข. หน้าที่ความรับผิดชอบและการปฏิบัติงานวิชาการ

5. ก่อนการปฏิบัติการวิจัยจริง ให้นำแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดไปทดลองก่อน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้โดยวิธีทางสถิติต่าง ๆ คือ การหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 บทนำกล่าวถึง ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อจำกัดความของการวิจัย กล่าวถึงความของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 2 เวทศาสตร์อ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง การบริหารทั่วไป การบริหารการศึกษา ความหมายของการบริหารวิชาการ ขบวนการบริหารงานวิชาการ และองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล กล่าวถึงประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึง ลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเสนอในรูปตาราง และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ส่วนสุดท้าย เป็นบรรณานุกรมและภาคผนวก